

literat de mare valoare, mort de timpuriu, în vîrstă de numai 32 de ani, din pricina mizeriei, și care și-a închinat zece ani de creație (1935—1944) traducerii a 31 de piese ale lui Shakespeare. În 1954, Editura de Stat pentru Literatură din Pekin a publicat o ediție în 12 volume, cuprinzînd textul comentat și adnotat al tuturor pieselor traduse de Ciu Șeng-hao, întregit cu textul a încă patru lucrări traduse de Tsao Wei-feng și alții.

Creația shakespeariană ridică probleme complexe și în domeniul interpretării. Cei care își asumă răspunderea traducerii lui Shakespeare trebuie să fie, în același timp, și poeți, și dramaturgi, și desăvîrșiți cunoscători ai limbii engleze și ai istoriei literaturii, și oameni de teatru, în înțelesul cel mai deplin al cuvîntului. Primele tentative serioase de a juca Shakespeare pe o scenă chineză au fost făcute în 1930 de gruparea progresistă Liga dramatică din Șanghai, care a prezentat *Neguțătorul din Veneția*, în traducerea lui Ku Ciung-I. În 1937, Grupul dramatic experimental prezintă tot la Șanghai *Romeo și Julieta*. Spectacolul a mai fost reluat în timpul războiului, la Ciengtu, bucurîndu-se de o primire entuziastă din partea spectatorilor. Amănunt interesant: *Romeo și Julieta* este piesa lui Shakespeare care cunoaște cea mai mare popularitate în China. Lucrul e explicabil, dacă ne gîdim că această țară a cunoscut, multe veacuri de-a rîndul și pînă de curînd încă, tragedia căsătoriei feudale, silnice.

Elevii și absolvenții școlii superioare de artă dramatică și-au continuat activitatea artistică în tot timpul războiului. În refugiu, în condițiile nespus de grele din orașele asediate, cu decoruri și costume confecționate în pripă de ei înșiși, slăbiți din pricina hranei neîndestulătoare, supuși tuturor încercărilor războiului, ei n-au precupețit nici un efort pentru îmbărbătarea populației. Mare parte din repertoriul jucat în acea perioadă era alcătuit din piesele scriitorului englez; în acest chip, opera shakespeariană a putut cunoaște o largă răspîndire.

În momentul de față, s-a pășit la o etapă nouă, atît în ce privește traducerea lui Shakespeare, cît și prezentarea lui scenică. Un colectiv în cadrul căruia colaborează specialiști shakespearieni — poeți, dramaturgi, lingviști, regizori și actori — lucrează în felul următor: odată tradusă, fiecare scenă în parte este jucată de actori, în prezența membrilor colectivului; textul este apoi discutat în raport cu fidelitatea redării literare a originalului și în lumina posibilităților de interpretare scenică pe care le oferă traducerea pro-

pusă, stabilindu-se de comun acord soluția optimă. Preocupată de umplerea unui gol ce se face tot mai puternic resimțit, Academia Centrală de Artă Dramatică a înființat, la rîndul ei, un curs rezervat creației shakespeariene. Viitorii actori și regizori dobîndesc astfel posibilitatea de a-și forma în acest domeniu un stil care, fără a rupe cu străvechea moștenire teatrală a artei chineze, să fie cît mai adecvat redării scenice a operei nemuritoare a mare-lui dramaturg englez.

Știri din...

U. R. S. S.

◆ Teatrul Academic de Dramă din Riga a găzduit timp de o săptămînă primul festival „Primăvara teatrală a republicilor baltice“.

În cele șapte zile ale festivalului, teatrele din republicile sovietice Lituania, Letonia, Estonia și Carelo-Fină au prezentat cele mai valoroase spectacole din repertoriul lor, selecționate prin concursuri republicane, care au precedat festivalul.

Este remarcabil faptul că teatrele participante la festival au prezentat de preferință lucrări mai puțin sau încă de loc jucate pe scenele sovietice.

Teatrul de Dramă al R.S.S. Carelo-Fine a înfățișat spectatorilor cunoscuta piesă a lui M. Andersen-Nexö *Ferma Dangaard*, prezentată în premieră unională pe scena acestui teatru.

La rîndul lor, solii artei teatrale estoniene au prezentat piesa *Casa de fier* a dramaturgului progresist estonian E. Tammlaan, mort în anul 1944 într-un lagăr de concentrare nazist. Piesa, al cărei subiect e axat în jurul unei greve a marinarilor de pe un vas ce transporta arme pentru trupele franchiste, a văzut întîia oară lumina rampei anul trecut, pe scena vechiului teatru estonian „Vanemuine“.

Teatrul Academic de Dramă al R.S.S. Letone a prezentat tragedia filozofică a lui I. Rainis *Iosif și frații săi*, spectacol care constituie de asemenea o premieră unională.

În ceea ce privește arta scenică lituaniană, ea a fost reprezentată în cadrul festivalului de Teatrul Academic de Dramă al R.S.S. Lituaniene și de Teatrul Rus de Dramă din Vilnius.

Primul a prezentat o dramatizare după povestirea *Înecata* de A. Vennolis, iar cel de al doilea, drama eroică *Cetatea de pe Bug* de S. Smirnov.

Cele mai izbutite spectacole ale festivalului: *Iosif și frații săi* și *Înecata* urmează a fi reprezentate la Moscova.

◆ În cursul lunii iunie, s-a desfășurat la Moscova o Decadă a literaturii și artei armene.

Deși cronicile consemnează existența unei mișcări teatrale armene încă în anul 53 î. e.n., Armenia și-a dobândit adevăratul său teatru abia în anul 1921, când puterea sovietică a inițiat construirea Teatrului Sundukian. De atunci, mișcarea teatrală armeană — luptind cu greutatea începutului, în special resimțite pe planul dramaturgiei, săracă pe atunci în lucrări ancorate în realitățile tinerei republici sovietice — a mers consecvent pe drumul unei continue înfloriri. Stimulată de puterea sovietică, mișcarea teatrală armeană s-a îmbogățit în acești 35 de ani cu noi teatre (Teatrul Leninkan, Teatrul Rus de Dramă K. S. Stanislavski etc.), dobîndindu-și în același timp o dramaturgie națională reprezentativă, însumînd alături de lucrările clasicilor Sundukian, Demircian sau Zarian, pe acelea ale dramaturgilor contemporani.

În zilele Decadei, trei teatre armene au prezentat spectatorilor din Moscova cele mai izbutite spectacole ale stagiunii.

Teatrul Sundukian, spre exemplu, a prezentat *Namus* de A. Șirvanzade, o lucrare clasică armeană, *Othello* de Shakespeare, *Egor Buliciov și alții* de M. Gorki, în timp ce Teatrul Stanislavski a oferit câteva spectacole cu *Orologiul Kremlinului* de N. Pogodin, *Onoarea de Șirvanzade*, *Micii burghezi* de Gorki și *Întoarcerea* de M. Ovcinikov, inspirată din realitățile vieții colhoznice din Armenia.

◆ Casa Actorului a Societății Unionale de Teatru desfășoară o intensă activitate pe linia studierii cerințelor artistice ale spectatorilor sovietici. Numai în cursul acestui an, Casa Actorului a organizat 14 consfătuiri cu spectatorii, pe marginea premierelor prezentate de teatrele din Moscova.

La sfîrșitul stagiunii, Casa Actorului, în colaborare cu Comitetul executiv al Sovietului orașenesc din Moscova și cu ziarul „Sovietskaia Kultura”, a inițiat o conferință a spectatorilor pe marginea spectacolelor prezentate în stagiunea 1955/1956.

Conferința a reunit un important număr de spectatori, regizori, actori și dramaturgi.

Norvegia

◆ Teatrul Național din Oslo a anunțat că, la începutul anului viitor, va face un turneu de două săptămîni la New York, unde va reprezenta capodopera lui Ibsen *Peer Gynt*. Rolul principal va fi interpretat de marele actor norvegian Alfred Maurstad.

◆ La Praga, stagiunea de vară a fost marcată de inițiativa interesantă și curajoasă a Teatrului Central al Armatei Cehoslovace de a reprezenta în aer liber piesa *Electra* de Sofocle. Pe de altă parte, menținîndu-se pe linia unui repertoriu de o cit mai vie actualitate, Teatrul Realist Zdenek Nesedly a înscris în repertoriul său estival o dramatizare de Iaroslav Nezval după romanul *Anul furtunos* de Antonin Zapotocky.

Teatrele sătești, care joacă un rol foarte important în viața artistică a țării, au adus, de asemenea, o contribuție prețioasă la repertoriul stagiunii de vară. O mențiune deosebită se cuvine Teatrului sătesc din Novojicin, pe scena căruia a fost montată piesa lui Nazim Hikmet, *Craniul*.

Franța

◆ Teatrul Experimental, condus de André Certes, care își desfășoară activitatea în localul Teatrului Comédie de Paris, a prezentat pentru prima oară în Franța, piesa dramaturgului belgian Paul de Bock *Litanie pentru muribunzi*.

Evocînd anii războiului, Paul de Bock readuce în scenă un crîmpei din viața de front. Pe cîmpul de luptă, doi soldați răniți își așteaptă neputincioși sfîrșitul. Cu cîteva ore în urmă, dușmani încă, luptind în două armate adverse, cei doi răniți se înfrățesc prin suferința comună și resemnarea în fața morții. Culcați unul lingă celălalt, cei doi ostași își evocă viața. Sînt vieți deosebite, trăite pe coordonate geografice diferite și, totuși, bogate în similitudini; plini de uimire, ostașii descoperă că îi leagă bucurii și dureri aîdoma, visuri și avînturi comune.

Iar cînd, descoperiți de echipele sanitare, sînt transportați în spatele frontului, cei doi ostași părăsesc cîmpul de luptă revoltați de inutilitatea sacrificiului lor și al camarazilor lor, de îngrozitoarele urmări ale nedoritului incendiu, care mistuie sufletele atîtor milioane de oameni.

Litanie pentru muribunzi de Paul de Bock este o patetică pledoarie împotriva războiului, un imn închinat vieții și oamenilor. Pe afișul teatral francez, spectacolul Teatrului Experimental a adus o notă realistă și profund umană.

◆ Festivalurile teatrale de vară, organizate de obicei în marile teatre în aer liber din cele mai diverse regiuni ale Franței, constituie astăzi un fenomen tradițional al vieții teatrale franceze.

De șase ani, locuitorii regiunii Arras au prilejul să asiste la un asemenea festival,

organizat din inițiativa formației conduse de André Reybaz.

Anul acesta, ca și în cei precedenți, André Reybaz a prezentat în cursul lunii iunie un ciclu de spectacole cu *Peer Gynt* de Ibsen și *Nunta lui Figaro* de Beaumarchais. Locuitorii din Arras au mai putut asista la un spectacol inedit, deosebit de interesant și bogat în semnificații, cu piesa *Le Repoussoir* a poetului spaniol exilat Rafael Alberti.

◆ Critica dramatică franceză, reunită din inițiativa ziarului „Paris-Théâtre”, a decernat spectacolului *Azilul de noapte*, prezentat de Sacha Pitoëf, pe scena teatrului l'Oeuvre, premiul Molière.

◆ În vara aceasta, Teatrul Național Popular a prezentat în cadrul Festivalului teatral și muzical de la Bordeaux piesa lui A. P. Cehov, *Nebunul de Platonov*.

După cum declară Jean Vilar, directorul formației, piesa e o lucrare de tinerețe a clasicului rus, scrisă înaintea cunoscutelor sale piese: *Pescărușul*, *Unchiul Vanea*, *Trei surori*, *Livada cu vișini*. Infirmitățile indoielilor unor oameni de teatru asupra autenticității piesei, Vilar a subliniat că departe de a fi un fals, piesa figurează într-o ediție completă a operelor lui Cehov, tipărită mai de mult.

Scriitorul intenționa să încredințeze rolul principal unei actrițe care, speriată de lungimea textului, a respins propunerea. Reluând manuscrisul, dramaturgul încercă să-și refacă lucrarea, dar în cele din urmă o abandonă.

Versiunea franceză a piesei e datorată lui Paul Quentin, care a făcut în text unele modificări, pentru a reduce excesiva lungime a spectacolului (șase ore).

Nebunul de Platonov descrie viața agitată a unui învățător de țară, care, copleșit de mediocritatea existenței sale, evadează din ea. Părăsindu-și soția, pe Sașa, o femeie liniștită, fidelă și afectuoasă, Platonov, înzestrat cu un fizic foarte plăcut, încearcă să ducă o viață de Don Juan. Întimplarea îi aduce în față pe Antonina Petrovna Voniteva, văduva unui general, care și-a pierdut după moartea soțului întreaga avere. Ducând o viață plină de privațiuni, hărțuită de creditori, Antonina Petrovna încearcă, la rindul său, o evadare din miserie. Frecventând înalta societate, unde se dă drept femeie bogată, ea îl întâlnește pe Platonov și-l cucerește. Curînd însă, Sofia, nepoata Antoninei Pavlovna, se îndrăgostește de Platonov și îi cedează.

Soția lui Platonov, copleșită de plecarea soțului, se sinucide. Nici Sofia nu-i însă mai fericită. Inconsecvența lui Platonov îi dă prilej de suferință și, în cele din urmă, disperată, îl ucide.

În legătură cu acest spectacol, pe care presa franceză îl definește fără rezerve drept „premieră mondială”, revista engleză „Stage” publică o informație, în care precizează că publicistul Basil Ashmore susține existența a două traduceri ale aceleiași piese. Prima, intitulată *Nebunul de Platonov*, îi aparține lui John Cournos, iar a doua, purtînd titlul *Un Don Juan rus*, lui Basil Ashmore. Cea de a doua traducere a fost prezentată mai de mult spectatorilor din Helsinki, Stockholm, Varșovia și New York.

◆ Viitoarea stagiune teatrală va fi marcată de o absență, pe care parizienii iubitori de teatru o vor resimți, desigur, dureros: compania Jean-Louis Barrault - Madeleine Renaud nu va mai figura pe afișele teatrale, deoarece — în ciuda valorii artistice incontestabile a întregii sale activități — nu mai dispune de local. Teatrul Marigny, unde parizienii se obișnuiseră de zece ani să găsească seară de seară pe unii dintre actorii lor preferați, nu mai este al lui Barrault. Acest înzestrat animator se vede și el nevoit să se plece în fața unor considerente de ordin comercial, care încă mai precumpănesc în viața teatrală din Franța. Împreună cu ansamblul pe care-l conduce, el a făcut în cursul acestei veri un lung turneu prin America de Sud, jucînd *Hamlet* de Shakespeare, precum și alte piese de Molière, Marivaux, Lope de Vega, Anouilh precum și o pantomimă. În octombrie, compania Barrault-Renaud va poposi fie la Zürich, fie la Bruxelles, apoi se va produce pe o scenă londoneză, de unde va pleca din nou peste ocean, în Canada, apoi în S.U.A.

◆ Jean Cocteau și-a propus să infirme axioma istorico-literară, potrivit căreia drama *Cromwell* de Victor Hugo ar fi practic „nereprezentabilă” din cauza lungimii ei, cit și a compoziției, care nu ține seamă de legile scenice. El a organizat o serie — deocamdată limitată — de spectacole în aer liber, cu această piesă, și anume în marea Curte Pătrată a Louvre-ului. Autorul versiunii scenice este Jean Serge care, respectînd cu fidelitate textul lui Hugo, a izbutit totuși să-i reducă durata de la 6 ore și 20 minute la 2 ore și 50 minute! Dispozitivul scenic complex, permițînd reconstituirea a optsprezece diverse „locuri ale acțiunii”, este opera arhitectului scenograf Claude Pignot. În cadrul impunător al Louvre-ului, care a întregit și a subliniat de minune nota de solemnitate ușor pretențioasă a textului hugolian, a evoluat un ansamblu uriaș de 250 de persoane, în frunte cu Maurice Escande — în rolul titular —, Sacha Pitoëf, Gabrielle Robinne, Jeanne Fugier-Gir și Anne Vernon.

◆ Imbrățișind cu atenție toate aspectele esențiale ale fenomenului teatral, revista bulgară „Teatr” rezervă în paginile sale un spațiu bogat și problemelor de tehnică scenică, factor important în procesul realizării unui spectacol teatral.

Astfel, într-unul din ultimele numere ale revistei (*Teatr*, nr. 4), în articolul *Oamenii invizibili ai teatrului*, regizorul Svetozar Donev dezbate cîteva probleme privind activitatea personalului tehnic al teatrelor.

„Publicul cunoaște actorii — arată Svetozar Donev —, cunoaște viața lor și îi iubește. Actorii au raporturi directe cu spectatorii. Din nefericire, nu se poate spune același lucru despre cei din colectivul tehnico-artistic. De obicei, ei sînt mai puțin cunoscuți și despre ei se vorbește mai puțin. Pentru sala de spectacol, aceștia sînt colaboratorii „invizibili” ai regizorului, pictorului și actorului.”

După ce în cuprinsul articolului, relevă rolul hotărîtor al colectivului tehnic în realizarea spectacolului și elogiază munca plină de abnegație desfășurată de multe ori în condiții grele de personalul tehnic, Svetozar Donev condamnă superficiala atenție pe care unii directori de teatre o acordă sectorului tehnic, ca și calificării personalului tehnic. Pe de altă parte — subliniază articolul — la multe teatre, deficiențele de construcție și utilizare împiedică activitatea normală a sectorului tehnic.

„În teatrele noastre — scrie Svetozar Donev — se încetățenește o atitudine cu totul nejustă față de oamenii invizibili din teatre. Nici conducătorii artistici, nici administrația nu acordă atenția și încrederea necesară tovarășilor care lucrează pe scenă... Atitudinile diferite determină impulsuri diferite în munca lor.”

Pledind pentru statornicirea unor relații de strînsă colaborare cu personalul tehnic, regizorul Donev își exprimă convingerea că, prin antrenarea tehnicienilor și muncitorilor din teatru în discuțiile creatoare care premerg realizării spectacolului, prin informarea lor asupra problemelor legate de montarea unei piese și asupra sarcinilor ce le revin ca și, mai ales, prin asigurarea unui minim de cultură generală și teatrală, se vor putea obține optime rezultate în activitatea sectorului tehnic al fiecărui teatru. În acest sens, autorul articolului apreciază favorabil inițiativa Ministerului Culturii al R. P. Bulgaria de a organiza cursuri de calificare pentru personalul tehnico-artistic.

„Entuziasmul, dragostea față de muncă vor da un impuls spre ingeniozitate, rafinament, în montarea spectacolului — scrie

Donev. ...Trebuie să căutăm mereu a organiza munca noastră, în așa fel ca toți membrii colectivelor teatrelor noastre — unii mai mult, alții mai puțin — să poarte răspunderea pentru spectacol și să participe la montarea lui ca operă de artă.”

Belgia

◆ Teatrul Național din Bruxelles și-a încheiat stagiunea cu prezentarea uneia din cele mai renumite scrieri ale dramaturgiei engleze din secolul al XVIII-lea, comedia *O noapte de încercături* (titlul englezesc: *She stoops to conquer*) de O. Goldsmith. Regia lui Stuart Burge a imprimat spectacolului un ritm vioi, subliniat în chip ferocit de pasajele muzicale compuse de Yvan Dailly.

◆ Théâtre du Parc a reluat, înainte de sfîrșitul stagiunii, dramatizarea lui Albert Arrault după romanul *Eugénie Grandet* de Balzac. Presa de specialitate a relevat înalta ținută a spectacolului, servit cu talent și măiestrie actoricească de un ansamblu omogen, în frunte cu André Bernier (bătrînul Grandet) și Jannine Valette (Eugénie).

Dacă în ce privește calitatea spectacolului, sîntem, în mod firesc, puși în situația de a reproduce aprecierile criticilor care l-au văzut, nu tot astfel stau lucrurile în privința dramatizării textului. Într-adevăr, Arrault și-a permis unele infidelități față de roman, dintre care cea mai importantă este că, în versiunea pentru scenă, Grandet moare în actul II, spectatorului oferindu-i-se în al treilea act privilegiștea unei Eugénie orfane, rămasă stăpînă pe avere și resemnîndu-se să contracteze o căsătorie de conveniență. După cum se știe, acest deznodămînt „cuminte”, „rezonabil”, nu e și al lui Balzac. Dar — și tocmai aceasta e constatarea pe care ne-o sugerează comentările criticilor pe marginea dramatizării lui Arrault — într-atît este de profundă autenticitatea tipurilor zugrăvite de marele creator al *Comediei Umane*, încît nici chiar o astfel de îndepărtare de la canavaua balzaciană nu le mai poate altera personalitatea. Chiar atunci cînd intră în acțiune, considerentele de ordinul „facilității redării scenice” sînt inevitabil împinse pe planul al doilea de intensitatea și veracitatea trăirilor sufletești înțelese și descrise de marele romancier. Regia (Paul Abram) pare să fi fost conștientă de acest lucru, deoarece elogiul ce i se aduce este de a se fi arătat „credincioasă spiritului romanului”. La Théâtre du Parc, prin mijlocirea lui Arrault, Balzac a triumfat o dată mai mult

◆ Ca în fiecare vară, ansamblurile teatrale au desfășurat o bogată activitate, dind cicluri de spectacole în aer liber. Acest gen de reprezentații teatrale nu este practicat numai în localitățile și regiunile unde natura oferă un cadru pitoresc, „decorativ”, ci și într-o serie de orașe germane care au o tradiție mai mult sau mai puțin veche în acest domeniu. Astfel, alături de spectacolele în aer liber, devenite tradiționale de la Thale, în minunatul peisaj al munților Harz, mai trebuie menționate: premiera comediei *Till Ulenspiegel* de C. Mandhelartz, la Bentheim; Festivalul de vară de la Rathen (Saxonia), unde au fost reprezentate *Alcadele din Zalamea*, de Calderon, în regia lui Wolfgang Böttcher, și *Hoții de Schiller*; în sfârșit, spectacolele cu *Nathan înțeleptul* de Lessing, organizate de Teatrul din Görlitz.

◆ La Dortmund, a fost organizată la începutul verii o „Săptămână spaniolă”. Cu acest prilej, pe scenele teatrelor au fost reprezentate *Doamna nevăzută* de Calderon, *Povestea unei scări* de Vallejo, *Casa Bernardei Alba* de Garcia Lorca, *Nebuna înțeleaptă* de Lope de Vega, *Al treilea cuvânt* de Casona (piesă care se joacă întâia oară în Germania) și, în sfârșit, trei lucrări într-un act ale lui de Falla: *Viața scurtă*, *Marionetele lui Don Pedro* și *Tricornul*.

R. P. F. Iugoslavia

◆ Teatrul Național sloven din Liubliana a inițiat un concurs de lucrări dramatice care s-a bucurat de o largă participare.

Dintre numeroasele lucrări prezentate, premiul I a fost decernat piesei *Drumul spre Koromandij* de Dominik Smola. Premiile II și III au fost atribuite, respectiv, pieselor *Lupa* de J. Javorski și *Delir* de Igor Torkov.

Piese premiate au fost incluse în repertoriul Teatrului Național din Liubliana.

Austria

◆ Compania de marionete din Salzburg, condusă de Hermann Aicher, și-a reluat activitatea în orașul de origine, după un îndelungat turneu în America de Sud. Succesul obținut de marionetele austriece a fost excepțional, impunând prelungirea călătoriei peste termenul fixat. În toamnă, compania intenționează să întreprindă un turneu prin Spania și alte țări europene.

◆ Pe scena renumitului Teatru Old Vic, londonezii au avut prilejul să revadă una din operele nemuritoare ale lui Shakespeare, *Troilus și Cressida*. Regizorul Tyrone Guthrie a recurs la o formulă întrucitva neobișnuită pentru un teatru de tradiție, cum este Old Vic: a montat spectacolul în costume moderne. Priam, Hector, înțeleptul Ulyse, frumoasa Elena și ceilalți eroi ai piesei apar în vestminte menite să-i apropie, într-un fel, de viziunea spectatorului din zilele noastre și să dea, după cum susțin criticii, o sporită pregnanță și semnificație generalizatoare scenelor care evocă nenorocirile și distrugerile provocate de războiul dintre greci și troieni.

◆ Theatre Workshop a prezentat Londra un nou dramaturg: Brendan Behan, un irlandez în vîrstă de 33 de ani. Prima lui piesă — *Un individ ciudat* — este un protest împotriva pedepsei cu moartea. Behan, autor de eseuri și de poezii foarte apreciate în Irlanda și Franța, are un „curriculum vitae” agitat și încărcat de episoade sumbre: pină în 1946, cînd a fost amnistiat, a petrecut opt ani în diverse închisori din Anglia, fiind condamnat foarte de tînr pentru activitatea sa în cadrul unor asociații revoluționare irlandeze. În închisoare, el a avut prilejul să cunoască îndeaproape psihologia deținuților, a paznicilor și a executorului, să stea de vorbă cu condamnați la moarte pină chiar în clipele premergătoare spinzurării. Din această experiență dureroasă, a rodit piesa *Un individ ciudat*, a cărei acțiune se petrece într-o închisoare. Eroul principal — un condamnat la moarte, care așteaptă să fie executat — nu apare pe scenă, dar drama lui este sugerată prin mijlocirea acțiunilor, stărilor sufletești și spuselor celorlalți deținuți și ale personalului închisorii.

Autoritățile britanice l-au autorizat pe Behan să vină în Anglia pentru a asista la premiera piesei sale.

◆ Postul britanic de radio și televiziune B.B.C. a transmis o prelucrare radiofonică după piesa *Mama Curaj* de Bertolt Brecht, în regia lui P. D. Smith. Transmisiunea a fost repetată, deoarece s-a bucurat de o primire deosebit de entuziastă din partea ascultătorilor.

◆ Studenții Academiei Regale de Artă Dramatică au dat o serie de reprezentații publice cu piesa *Donna Rozita* de F. Garcia Lorca. Regia: Ellen Pollock.

◆ Kosta Spaic, regizor de la Teatrul Național din Zagreb, a lucrat un timp în Anglia, la Teatrul din Nottingham, în cadrul unui schimb de experiență. Pe de

altă parte, regizorul John Harrison din Nottingham a pus în scenă mai multe spectacole la Zagreb.

◆ În scilpitoarea lui scriere din tinerețe, *Casele văduvului*, G. B. Shaw a întreprins o secțiune pe viu în țesuturile sociale ale Angliei victoriene. Sartorius, proprietarul rapace 'a nenumărate cocioabe și case insalubre din cartierele cele mai mizere ale Londrei, Blanche fiica lui hrăpăreață și rea, Harry Trench, profitorul înconștient, și cei doi paraziți mai mărunți Lickchese și Cokane formează un cvintet de tipuri, care mai au încă numeroși semeni în societatea capitalistă de astăzi. Piesa a fost jucată la Londra, pe scena lui Unity Theatre, de ansamblul Unity din Merseyside.

Olanda

◆ Opinia publică și presa olandeză acordă deosebită atenție noii piese a dramaturgului Hugo Claus, *Logodnicul dimineții*, montată de Teatrul Municipal din Rotterdam.

Piesa zăgrăvește un crimă din viața unei familii de oameni nevoiași. Tatăl, un muzician neajutorat, trăiește ani de-a rândul cu deșarta speranță de a termina într-o zi un mare concert. Băiatul (Thomas), un înapoiat mintal, și fata (Andrea), străini de frământările unei vieți zbuciumate, înecate în nevoi, își făuresc o lume proprie de visuri și iluzii. Doar mama, singura cu picioarele pe pământ, luptă din greu pentru ameliorarea situației materiale a familiei. În disperare de cauză, ea decide să-și însoare fiul, în vîrstă de 19 ani, cu o verișoară de 30 de ani, foarte bogată. Andrea încearcă zadarnic să se împotrivescă căsătoriei. Neputînd suporta pierderea fratelui și destrămarea iluziilor ei despre viață, Andrea se sinucide.

Întreaga presă olandeză este unanimă în a califica piesa lui Hugo Claus drept „realistă”, deși argumentele invocate în acest sens de diversele ziare sînt în genere deosebite de concepțiile noastre asupra principiilor artei realiste.

S. U. A.

◆ Teatrul „Green Mews” de pe Broadway a montat recent o nouă piesă a scriitoarei Alice Childress, *Minți întunecate*.

Subiectul ales de autoarea americană e cam acesta :

În cadrul unui teatru newyorkez un grup de actori albi și negri, îndrumați de un regizor alb, lucrează intens la realizarea unui spectacol zăgrăvind aspecte din viața

negrilor din statele din sud. Spectacolul considerat ca un viitor succes al teatrului, este menit a deschide drumul spre afirmare unei tinere actrițe albe (interpreta rolului principal), înlesnind în același timp reapariția unor actori negri, îndepărtați de mult din celelalte teatre. Dar pe măsură ce pregătirile se apropie de etapa finală, actorii își dau seama că spectacolul va oferi o imagine trunchiată, înjositoare chiar despre situația negrilor. Deși vital interesați în realizarea spectacolului, actorii se opun categoric intenției regizorului de a prezenta premiera. Lupta deschisă dintre colectiv și regizor antrenează toate forțele actricești, chiar și pe cele șovăielnice, nehotărîte, cu combativitatea tocită de prea multe înfringeri suferite, înclinate, datorită triselor experiențe din trecut, să dea totdeauna dreptate albilor. În fața dirzei atitudinii a colectivului, regizorul va trebui, în cele din urmă, să cedeze.

Relatînd într-o cronică aspecte de la premiera piesei *Minți întunecate*, corespondentul ziarului „Daily Worker” reliefează în special strînsa legătură creată în timpul spectacolului între scenă și sală, cit și prelungitele aplauze și ovații cu care publicul a solicitat apariția la rampă a scriitoarei Alice Childress.

◆ Howard Fast a terminat de curînd o „fantezie în trei acte” intitulată *Generalul Washington și vrăjitoarea apelor*. Evocarea puternicei personalități a celui care a fost unul din animatorii și conducătorii militari ai luptei poporului american pentru independență, prilejuiește scriitorului o confruntare usturătoare a epocii lui Washington cu marasmul în care se zbate astăzi pseudo-democrația americană. Deosebit de sugestivă este scena în care Washington se visează peste veacuri, în „Statele Unite ale viitorului” și... se trezește în fața unei comisii a senatului, care-l anchetează pentru presupusa lui „activitate antiamericană”. Principialul punct de acuzare este participarea lui Washington la mitingul „ilicit”, ținut la Filadelfia la 4 iulie 1776, cînd a fost semnată și proclamată Declarația de independență. Dialogul imaginar între marele democrat al trecutului și mărunții slujitori ai oligarhiei capitaliste din S.U.A. de astăzi, ciocnirea între Washington — care îmbină seninătatea unei viziuni superioare asupra vieții cu combativitatea omului conștient de răspunderile sale — și maccarthystii zilelor noastre sînt străbătute de un puternic dramatism.

◆ Longacre Theatre din New York a prezentat piesa lui Sally Benson, *Frumoasa tinărară*, inspirată dintr-o povestire a lui F. Scott Fitzgerald.

Acțiunea se desfășoară la New York prin 1915, în lumea marii burghezii. *Frumoasa tinără*, o fată de 16 ani, în urma contactului cu societatea burgheză viciată, se transformă într-o femeie speriată de viață, înșelată în propriile ei visuri despre oameni și dragoste.

Piesa a trezit un puternic ecou în rîndurile spectatorilor și în presa progresistă americană, ale cărei elogii contracarează disprețul și răceala manifestate de ziarele reacționare.

Argentina

◆ Păpușarii din Argentina au sărbătorit la 1 iulie ziua „patronului” lor, Sf. Simeon Salo, care a trăit în Siria în secolul VI. „Salo” înseamnă în siriană „nebun”. Legenda spune că Simeon ar fi fost o fire năzdrăvană, care a combătut viciile și răutatea oamenilor, luîndu-le în deridere și cam făcînd pe bufonul — pe „caraghiosul”. Prin alegerea lui ca „patron” — alegere ce a fost definitiv confirmată de autoritățile ecleziastice în 1954 — păpușarii argentinieni proclamă implicit orientarea satirico-moralizatoare pe care înțeleg să o dea artei lor.

◆ La Buenos Aires, a luat ființă de curînd o formație teatrală numită „Teatru Nou”. Tinărul teatru și-a inaugurat activitatea prezentînd un spectacol format din trei piese scurte ale dramaturgiei italiene: *Polobocul* de L. Pirandello, *Comisarul de noapte* de Ernesto Grassi, precum și o dramă de Rosso di San Secondo.

Grecia

◆ La Pireu, s-a constituit o formație teatrală al cărei conducător, Manos Ktrakis, s-a declarat partizan al repertoriului de conținut. Traducîndu-și intențiile în fapte, noua formație a purces la pregătirea unui repertoriu, din care fac parte, printre altele, piesa *Dacă muncești, mîncîci*, inspirată din realitățile prezente ale Greciei, *Lord Byron*, evocînd viața marelui poet, *Don Carlos* de Schiller și *Anna Karenina* de Tolstoi.

Brazilia

◆ Numirea unui nou director al Teatrului Orășenesc din Rio de Janeiro a trezit un larg ecou în cercurile teatrale și în presa braziliană. Salutînd noua direcție a teatrului, multe ziare își exprimă în același timp speranța că formațiile teatrale braziliene vor întîmpina mai multă înțelegere din partea noului director în ceea ce privește cuan-

tumul chiriei sălii. Cu acest prilej, ziarele reamintesc cu o legitimă revoltă exorbitantă chirie (11.000 cruzeiro) solicitată de vechea direcție formației conduse de Maria del Costa pentru spectacolele prezentate în acest teatru.

Italia

◆ „La Scena”, buletin de informare teatrală, editat sub îngrijirea Institutului de Dramă Italian, ocupîndu-se într-unul din ultimele sale numere de cuprinsul revistei Institutului Internațional de Teatru de pe lângă U.N.E.S.C.O., relevă că numărul pe aprilie al sus-amintitei reviste cuprinde știri privind viața teatrală din șapte țări și anume: Belgia — 9 știri; Franța — 16; Japonia — 9; Grecia — 7; Italia — 2; Anglia — 11; Statele Unite — 1. Repartizate pe genuri, știrile privesc 43 de comedii și drame, 4 opere, 4 balete, 2 opere și 2 reviste. Din totalitatea acestui bogat material informativ, atrag în special atenția comedia *Egloga* — care a fost reprezentată la Bruxelles și a cărei paternitate este viu disputată de unii critici teatrali, deși majoritatea istoricilor literari o atribuie lui Molière —, ca și un scenariu de film, aparținînd lui Jean-Paul Sartre, care a fost adaptat pentru scenă și montat de Teatrul de Turneu din Paris.

◆ Autorul, regizorul și actorul Eduardo de Filippo, animatorul formației Scarpettiana, a căruia activitate se desfășoară la Teatrul San Ferdinando din Neapole, a interpretat recent pe scena Teatrului Elizeo din Roma rolurile principale din propriile sale piese *Spune „da”* și *Sic-sic, meșterul vrăjitor*, scrise în urmă cu un sfert de veac.

◆ Criticul Giuseppe Lanza, comentînd în revista „L'Osservatore” recentul succes milanez al comediei *Iza, unde mergi?* de Lodovici, scrie, printre altele: „Pentru a rămîne în problemele noastre, clasicii ne pot da, cu operele care-i consacră ca atare, un ajutor prețios, în virtutea veșnicei contemporaneității a poeziei ajunsă la culmi unde se contopesc adevărul și înțelepciunea. Dar fermentul esențial al unui teatru care nu vrea să se sterilizeze într-un tehnicism cu fond neutru, ci dorește în mod serios să devină focarul societății, îl constituie operele contemporanilor, adică operele noi. Teatrul nostru nu poate nutri speranțe în ceea ce-l privește, pînă cînd, toți — de la cel care distribuie milioane la cel care le primește sau aspiră să le primească, de la cel care slujește în presă, la cel care-și consumă viața pe scîndurile scenelor — nu se vor convinge că reprezentarea decentă a unei piese în care un scriitor debutant în-

cearcă să înfățișeze un aspect al vieții noastre, e un act de cultură mult mai viu și mai important decât somptuoasa montare a unei opere nu prea valoroase a unui autor care a trăit cu un secol sau cu zece secole în urmă.

Japonia

◆ Repertoriul teatral japonez cuprinde mai multe piese din dramaturgia rusă clasică și sovietică.

Majoritatea teatrelor „moderne” (termen care e menit să le diferențieze de cele tradiționale, de tipul Kabuki) s-au adresat în repetate rânduri dramaturgiei ruse și sovietice, spectacolele realizate câștigând adevărată notorietate în fața publicului larg.

De curind, unul din aceste teatre, „Hayu-Za” din Tokio, a prezentat *12 luni* de S. Marșak, înscriind în același timp în repertoriul său dramatizarea după *Suflete moarte* a lui Gogol. Este interesant de menționat că regia spectacolului gogolian va fi asigurată de cunoscutul regizor Iosî Hidzîkata, care și-a desăvârșit ucenicia la Teatrul Revoluției din Moscova.

Nu toate teatrele japoneze se arată însă dispuse a răspunde cu aceeași promptitudine cerințelor stăruitoare ale majorității spectatorilor pentru un repertoriu de conținut. De aceea, peisajul teatral japonez oferă și aspecte mai puțin luminoase. Iată, spre exemplu, formația „Fetele atomice”, cunoscută de câțiva ani prin montarea de spectacole pornografice. Una din ultimele „premiere” ale formației, *Cucerirea lui Marte*, descrie febrilele pregătiri întreprinse de niște marșiene în vederea efectuării unui zbor interplanetar. Răspunzând mai mult intereselor comerciale ale formației decât celor științifice, tinerele marșiene evoluează pe scenă în cele mai sumare costume.

Pentru Japonia postbelică, puternic influențată de cultura americană, apariția acestor spectacole nu constituie un fenomen nici nou, nici neobișnuit. Ciudat pare însă faptul că producțiile pornografice ale formației „Fetele atomice” sînt patronate de societatea „Siutiku”, care se îngrijește și de destinul străvechiului și tradiționalului teatru Kabuki.

◆ La ultimul concurs de artă dramatică scandinavă, premiul întâi a fost decernat lui Jussi Talvi, pentru piesa *În ajunul Vinerii Mari*. E povestea încercărilor unui tânăr țaran sărac, care a dezertat din armată în timp de război, nu minat de frică, ci pentru că nu voia să moară pentru rosturi care nu erau ale lui. Tânărul e osîndit la moarte. În noaptea dinaintea execuției, vegheat de preotul inchișorii, condamnatul re trăiește crimpele din viața lui. Spectatorul are sentimentul că în fața reprezentantului societății care l-a judecat după legi pe care el nu le recunoaște, cuvîntul lui — al condamnatului — cîntărește mai greu, experiența lui e hotărîtoare și lămuritoare: nu el este învinsul, pentru că în marea luptă a oamenilor simpli pentru o viață omenească, cei ce cad nu sînt, pînă la urmă, și cei înfrinți.

Autorul, deși operează cu o simbolică cu rezonanțe religioase, puțin simplistă, și deși se pierde pe alocuri în considerațiuni de un umanitarism nebulos, își duce eroul treptat, pe o linie ascendentă, spre o poziție finală de clarificare. În regia lui Matti Aro, spectacolul este urmărit cu un interes deosebit pe scena Teatrului Național din Helsinki.

◆ *Mai bine e alături* este titlul sugestiv al unei comedii de Karin Mandelstamm, care tratează la modul ironiei ușoare problema lipsei de locuințe și a complicațiilor pe care ea le pricinuieste în viața unei familii. Autoarea își asumă și regia spectacolului, care este reprezentat de Teatrul Măc din Helsinki.

Islanda

◆ *Bravul soldat Svejk* face ocolul pămîntului; acum, a poposit la Reykjavik, unde Teatrul Național reprezintă o dramatizare de Karl Isfely, traducătorul în limba islandeză al popularului roman al lui Hașek. Versiunea lui Isfely se inspiră din dramatizarea în limba engleză realizată de Ewan McColl. La Reykjavik, *Svejk* se reprezintă în două acte și 22 tablouri, în direcția de scenă a lui Indridi Waage, rolul titular fiind deținut de Robert Arn-Finsson.